

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XIII. De uitijs oppositis confessoni fidei. Et primo de blasphemia
in generali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

tamen dictum est, qd pro sola apostasia poena haec incurratur, nec locus ab autoritate negatur ualens est. Quia uero Ecclesia in allegatis iuribus uoluit, quod excommunicat absolute, ac per hoc ex quacumque causa incurrant eandem poenam: deo ex parte sententiae Ecclesiae nihil est speciale in apostasia, quod non est in excommunicatione propter alia crimina.

¶ In eodem ar. circa illa uerba. Et ideo q cito aliquis per sententiam denuntiat excommunicatus propter apostasiam a fide, ipso facto eius subditi sunt absoluti a dominio & iuramento &c. du bñ duplex occurrit. Primum est, An exigat denuntiatio ad hoc, qd subditi absoluti sint a dominio & iuramento. Secundò, supposito q sic, An exigatur denuntiatio talis poene, q est priuatus dominio & iure fidelitatis: vel iusticiat denuntiatio censurae. qd est excommunicatus &c. Et est ratio dubii utriusq, ex litera, quia exprimitur denuntiatio, & hoc quod ad primu: & denuntiatio solius censurae, & hoc quod ad secundum.

Hobemr. 19. q. 6. cap. Nos sanctorum.

In Deere. li. 5. ti. 7. c. 9.

q. 10. Art. 10.

¶ In oppositum autem est, quia ante obligationem poenarum a iure per latam sententiam diffiniturum exigitur declaratio, aut non. Si non exigitur, ergo non est expectanda denuntiatio. Sed quilibet, cui constat principem fecisse aliquid propter quod perseuerat in excommunicatione, est absolutus &c. Si uero exigitur, ergo non sufficit declaratio, q est excommunicatus, sed exigitur declaratio, quod incurrerit poenas consequentes.

¶ Ad hoc dubium, quamuis Canonistarum sit, pro simplicitate rament instructione, & ne exurgat scrupulus sollicitans, & uexans conscientias timoratas. Dicitur, quia regulariter in poenis, quae non sunt ecclesiasticarum censurarum, requiritur declaratio iudicis ad executionem poenarum, ut in cap. Cum secundum de hereticis in 6. habetur. & sufficit, ut ibidem dicitur, sententia iudicis super crimine ad executionem: ideo indubitanum est, & quod exigitur declaratio, seu denuntiatio iudicis, & quod sufficit declaratio criminis, seu excommunicationis, cui coniuncta est a iure talis poena. Tunc enim in suo principali intelligitur declaratio accessorium. Dixi autem regulariter, quia Panormita. in cap. Cum non ab homine, extra de iudicis. excipit casum, quando factum est notorium. ut nulla sit opus declaratione. Et a Felino in capit. Rhodolphus. de rescript. multa ad hoc firmandum afferuntur. Periculosa tamen uidetur

Art. preced.

H mihi huiusmodi exceptio: quia quando notoria a iudice, tolerandum quoque infirmatur primum que ordo statuitur, ut prius totentur facere: primum tamen attendere. Quod tamen, si princeps excommunicatus, Ecclesia tacens uellet subditos illi

fia a fide, ipso facto eius subditi sunt absoluti a dño eius, & iure fidelitatis, quo et tenebantur. AD PRIMVM ergo dicens, quod illo tempore Ecclesia in sui nouitate nondum habebat potestatem terrenos principes compescendi: & ideo tolerauit fideles Iuliano apostate obedire in his, quae nondum erant contra fidem, ut maiorius periculum fidei uitaretur.

AD SECUNDVM dicens, quod alia ratio est de infidelibus alijs, qui nunquam fidem susceperunt, ut dictum est.

AD TERTIVM dicens, quod apostasia a fide totaliter separatur hominem a Deo, ut dictum est, quod non contingit in quibuscunque alijs peccatis.

QVAESTIO XIII.

H De peccato blasphemie in generali, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de peccato blasphemie, quod opponit confessioni fidei. Et primo, de blasphemia in generali. Secundo, de blasphemia, quae dicitur peccatum in Spiritum sanctum.

CIRCA PRIMVM quatuor.

¶ Primo, Vtrum blasphemia opponatur confessioni fidei.

¶ Secundo, Vtrum blasphemia semper sit peccatum mortale.

¶ Tercio, Vtrum blasphemia sit maximum peccatum.

¶ Quarto, Vtrum blasphemia sit in damnatis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum blasphemia opponatur confessioni fidei.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod blasphemia non opponatur confessioni fidei. Nam blasphemare est contumeliā, uel aliqd conuictu inferre in iniuriā Creatoris: sed hoc magis pertinet ad maleuolentiā contra Deū,

currit circa distinctionem in litera factum de blasphemione tantum, uel etiam cum detestatione affectus contra Deū. Et primo circa ipsam distinctionem, scilicet in affectu tantum. Nam contingit diuina nomina appellari tantum, scilicet affectu tantum, scilicet intellectu tantum, scilicet affectu tantum. Nam contingit diuina nomina appellari tantum, scilicet intellectu tantum, scilicet affectu tantum. Nam contingit diuina nomina appellari tantum, scilicet intellectu tantum, scilicet affectu tantum.

hionem diuine potencie loquuntur oppositum eius, quod creditur. Quare ergo in litera non numerantur nisi duo prima. Secundum dubium est circa primum membrum, si in opinione intellectus tantum & dubitatur ex duplici capite. Primo, quia derogatio, que in sola opinione falsa de Deo, consistit, non est blasphemia, sed erroris, & ignorantie consecutio.

Blasphemiam enim in genere peccatorum mortaliu[m] fit, non inuenitur in solo actu intellectus, quoniam absque uoluntate nullum est peccatum in moralibus. Secundo derogatio, que consistit in falsa de Deo opinione intellectus tantum, si est uoluntaria, est peccatum in fidelitate: apert hoc aut blasphemiam est species in fidelitate, quoniam non consonat supra dictis, aut blasphemiam non consistit in sola opinione intellectus. Est & tertium dubium conueniens cum primo. Quomodo de ratione blasphemie sit falsitas, ut in litera insinuat in corpore, & in responsione ad tertium. Et expressit in responsione ad primum dicitur, quod ille, qui contra Deum loquitur, consuetum intere intendens, derogat diuine bonitati, non solum secundum ueritatem intellectus, sed etiam secundum prauitatem uoluntatis. Et est ratio dubii, quia contingit blasphemiam in ignominiose, nominando pudenda membra Christi, que habet, & etiam ipsam altitudinem, & iustitiam, & potentiam Dei. Tunc enim nulla est falsitas. Ad eundem etiam horum, ex quibus pendet intellectus totius materie de blasphemiam, tria declaranda sunt. Primo in quo actu consistit blasphemiam. Secundo, quomodo in illo inuenitur semper falsitas. Tertio, autem se habet ad illum fides, & malignitas. Quod ad primum, sicut in fide inuenitur duo. I. adfensio articulis fidei & dicere locutione exteriori, uel interiori ea, que sunt fidei: & primum pertinet ad ipsam fidem, secundum ad confessionem fidei iuxta illud. Creditur propter quod locutus sum ita in infidelitate inueniuntur duo. I. assensus ad ea que sunt fidei, & dicere intus, uel extra cotraria his que sunt fidei. Et primum horum spectat ad infidelitatis uitium & illius species: secundum autem ad blasphemiam uerbum, ita quod blasphemiam consistit in dicere intus, uel extra contra Deum. Et quoniam semper in materia morali, cum de actibus est sermo, intelligitur de uoluntatis, ideo intelligas, quod blasphemiam con-

Asistit in dicere uoluntario contra Deum. Et quoniam dicere multipliciter contingit. si enuntiatu[m] imperatiu[m], & optatiu[m], quocumque modo dicat quis contra Deum, blasphemiam est.

Quo ad secundum, discurrendo per singula patet primo i blasphemiam enuntiatu[m] semper esse falsitatem in tribus modis in litera positus. In quarto autem (qui tamen non est alius a predictis. s. cum aliquis ignominiose nominando membra pudenda se su Christi, uel sanctorum, que in ueritate habent) falsitas inuenitur, quia cum non derogetur Deo ex hoc quod dicatur talia habere, sed ex eo quod ut uisuperbia dicuntur i actu exercitio, consequens est, ut falsum dicatur, quoniam nihil habent sancti uituperabile. Et licet blasphemiam huiusmodi non dicant in actu signato, sanctos habere aliquid uituperabile, satis tamen hoc dicunt in actu exercitio ex modo dicendi, ignominiose enuntiatu[m] do. Neq[ue] in solo uocabulo significatio enuntiatu[m], sed etiam nuntiu[m], & signis alius, in blasphemiam autem optatiu[m], imperatiu[m], & si qua est alia eiusmodi, falsitas non consistit in enuntiatione eius, quod est, uel non est: sed ut sit uel non sit, quod non potest, uel decet esse.

per locutionem, est oris blasphemiam. Et secundum hoc blasphemiam confessioni opponitur.

Ad primum ergo dicendum, quod ille qui contra Deum loquitur, consuetum inferre intendens, derogat diuine bonitati non solum secundum uanitatem intellectus, sed etiam s[ecundum] prauitatem uoluntatis detestatis, & impeditis pro posse, diuinum honorem: quod est blasphemiam perfecta.

Ad secundum dicendum, quod sicut Deus in sanctis suis laudatur, in quantum laudantur opera, que Deus in sanctis efficit: ita & blasphemiam, que fit in sanctos ex consequenti in Deum redudat.

Ad tertium dicendum, quod secundum illa tria non possunt, proprie loquendo, distingui diuersas species peccati blasphemie. Attribueren. Deo, quod ei non conuenit, uel remouere ab eo, quod ei conuenit, non differunt nisi secundum affirmationem, & negationem: quod quidem diuersitas habitus speciei non distinguit, quia per eandem scientiam innotescit falsitas affirmationum, & negationum: & per eandem ignorantiam utroque modum erratur, cum negatio probetur per affirmationem, ut h[ab]etur i. Postea. Quod autem ea que sunt Dei propria, creaturis attribuatur, ad hoc pertinere u[er]o, quod aliquid ei attribuat, quod ei non conueniat. Quicquid enim est Deo propriu[m], est ipse Deus. Attribueren autem id quod est Dei propriu[m], alicui creaturæ, est ipsum Dei dicere id[em] creaturæ.

ARTICVLVS II.

Utrum blasphemiam semper sit peccatum mortale.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod blasphemiam non semper sit peccatum mortale. Quia sup[er] illud ad Col. 3. Nunc autem deponite & uos &c. dicitur gl. Post maiora, prohibet minora: & tamen subdit de blasphemiam, ergo blasphemiam inter peccata minora computat, quod sunt peccata uenialia.

Quo ad tertium, Blasphemiam posset esse cum fide, & sine fide. Contingit in utroque modo dicere, quod Deus non potest facere hoc, uel illud. Et hoc non solum uerbo exteriori, ut patet, sed etiam interiori. Potest enim quis credens Deum omnipotentem, uelle dicere secum, ut iniuriam Deo faciat, quod Deus non potest, & delectari in hoc mendacio, quia potest concipere oppositum eius, quod credit & scit, quamuis non possit tali opposito assentire. Et licet omnis blasphemiam, ut dictum est, quia est uoluntaria, sit a uoluntate mala, non tamen omnis est cum uoluntate affecta

Secunda Secunda S. Thomæ. E 3 ad

Ad co 3. le. 2

Et gl. Amb. in istum locum. 10. 5.

ad derogandum diuinae bonitati, sed aliqua tantum, ut in litera dicitur. Sicut omne credere est uoluntarium, non tamē omne credere est a uoluntate affecta charitate Dei. Habent enim malitia haec, de qua est sermo in litera, se ad blasphemiam, sicut charitas ad fidem.

¶ Ex his autē facile patet solutio dubiorum. Nam ad primum dicitur, quod distinctio est sufficientis, si bene intelligatur. Potest enim intelligi dupliciter. Primo, quod ad blasphemiam omnē concurrat falsitas enuntiatiue: & in hoc sensu malo procedit argumentum. Secundō quod concurrat falsitas uel enuntiatiue, uel quocumque alio modo. Et sic uerū est, quod dicitur, & nulla est blasphemia, in qua non sit falsa opinio hoc modo. Et per hoc etiam patet solutio tertij dubij. Nam conueniando, uel irridento nominates potentiam, excellentiam, uel quocumque aliud diuinum, dicunt aliquo modo illud ut vituperabile, quod longe est ab omni re diuina, ut de pudendis dicitur.

4. q. 74. an. 10.

4. q. 74. an. & q. 88. an.

At. preced.

At. preced.

¶ 2. Preter. Omne peccatum mortale opponit alicui precepto decalogi: sed blasphemia non uidetur alicui eorum opponi. ergo blasphemia non est peccatum mortale.

¶ 3. Preter. Peccata quae abique deliberatione committuntur, non sunt mortalia, propter quod primus motus non sunt peccata mortalia, quia deliberationem rationis precedunt, ut ex supra dictis patet: sed blasphemia quandoque absque deliberatione procedit: ergo non semper est peccatum mortale.

SED CONTRA est, quod dicitur Leuitic. 24. Qui blasphemauerit nomen Domini, morte moriatur: sed poena mortis non inferitur, nisi pro peccato mortali: ergo blasphemia est peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, peccatum mortale est, per quod homo separatur a primo principio spiritualis uita, quod est charitas Dei. Unde quocumque charitati repugnat, ex suo genere sunt peccata mortalia. Blasphemia autem secundum genus suum repugnat charitati diuinae, quia derogat diuinae bonitati, ut dictum est, quod est obiectum charitatis. Et ideo blasphemia est peccatum mortale ex suo genere.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod glo. illa non est sic intelligenda, quod omnia, quae subduntur, sunt peccata mortalia: sed quia cum supra non expressisset nisi maiora, postmodum etiam quaedam minora subdit, inter quae etiam quaedam de maioribus ponit.

AD SECUNDUM dicendum, quod cum blasphemia opponat confessioni fidei, ut dictum est, eius prohibitio reducitur ad prohibitionem infidelitatis, quae intelligitur in eo, quod dicitur. Ego sum Dominus Deus tuus &c. uel prohibetur per id quod dicitur. Non assumes nomen Dei tui in uanum. Magis enim in uanum assumit nomen Dei, qui aliquod falsum de Deo asserit, quam qui per non-

mus dicit, constituit blasphemiam peccatum in tali materia. Et quia materia haec, quae est obiectum est eade specie, consequens est, quod in litera dicitur, quod habet grauitatem infidelitatis, quod est ex genere suo, sicut & infidelitas. Et consequens est, in qua comunicat cum infidelitate, quod est in blasphemiam infatio uoluntatis. Quamuis enim semper in blasphemiam infatio uoluntatis, in hoc quod est falsum dicere de Deo, non est) sicut semper in infidelitate est uoluntas est sentire falsum de Deo, non tamen semper a deo, ut dicitur, quae in litera dicitur aggravare.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod peccatum blasphemiae non sit maximum peccatum. Malum enim dicitur, gaudeat, secundum Aug. in Enchiridion: sed magis nocet peccatum homicidii, quod perimit uitam hominis, quam peccatum blasphemiae, quod Deo nullum nocumētū potest inferre. ergo peccatum homicidii est grauius peccato blasphemiae. ¶ 2. Prae. Quicquid periuuratur, indicit Deum testem falsitatis, & ita uidetur cum asserere esse falsum: sed non eum blasphemus usque ad hoc procedit, ut Deum asserat esse falsum, ergo periuurari est grauius peccatum, quam blasphemiam. ¶ 3. Preter. Super illud Psalm. 47. Nolite extollere in altum cornu uestrum dicitur gl. Maximum est uitium excusationis peccati. non est ergo blasphemiam est maximum peccatum.

SED CONTRA est, quod Isaias 18. super illud, Ad populum terribilē &c. dicitur gl. Omne peccatum, blasphemiae comparatur, leuius est.

RESPON. Dicendum, quod sicut

dicunt, quod eadem est ratio de detractione. Et laudatur Dominus Iesu, & interrogantibus, Propheta dicitur multa blasphemantes dicebant. Ratio autem, quare in hoc & Dei est eiusdem speciei, est quia sancti in se habent nihilque damnationis est his, qui sancti in Christo sunt.

me Dei aliqd' falsum confirmat.

AD TERTIUM dicendum, quod blasphemiam potest absque deliberatione ex surreptione procedere dupliciter. Uno modo, quod dicitur esse blasphemiam: quod potest contingere, cum aliquis subito ex aliqua passione in uerbis imaginatio prorumpit, quorum significationem non considerat, & tunc est peccatum ueniale, & non habet proprie rationem blasphemiae. Alio modo, quod aduertit hoc esse blasphemiam, considerans significationem uerborum: & tunc non excusatur a peccato mortali, sicut nec ille, qui ex subito motu irae aliquis occidit iuxta se sedentem.

ARTICVLVS III.

Utrum peccatum blasphemiae sit maximum peccatum.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod peccatum blasphemiae non sit maximum peccatum. Malum enim dicitur, gaudeat, secundum Aug. in Enchiridion: sed magis nocet peccatum homicidii, quod perimit uitam hominis, quam peccatum blasphemiae, quod Deo nullum nocumētū potest inferre. ergo peccatum homicidii est grauius peccato blasphemiae.

¶ 2. Prae. Quicquid periuuratur, indicit Deum testem falsitatis, & ita uidetur cum asserere esse falsum: sed non eum blasphemus usque ad hoc procedit, ut Deum asserat esse falsum, ergo periuurari est grauius peccatum, quam blasphemiam. ¶ 3. Preter. Super illud Psalm. 47. Nolite extollere in altum cornu uestrum dicitur gl. Maximum est uitium excusationis peccati. non est ergo blasphemiam est maximum peccatum.

SED CONTRA est, quod Isaias 18. super illud, Ad populum terribilē &c. dicitur gl. Omne peccatum, blasphemiae comparatur, leuius est.

RESPON. Dicendum, quod sicut

mus dicit, constituit blasphemiam peccatum in tali materia. Et quia materia haec, quae est obiectum est eade specie, consequens est, quod in litera dicitur, quod habet grauitatem infidelitatis, quod est ex genere suo, sicut & infidelitas. Et consequens est, in qua comunicat cum infidelitate, quod est in blasphemiam infatio uoluntatis. Quamuis enim semper in blasphemiam infatio uoluntatis, in hoc quod est falsum dicere de Deo, non est) sicut semper in infidelitate est uoluntas est sentire falsum de Deo, non tamen semper a deo, ut dicitur, quae in litera dicitur aggravare.

differe[n]tiam inter sentire, & dicere falsum de Deo, in responsio-
ne ad secundum sub distinctione dicitur, q[uod] qui periuurat, no[n] dicit,
aut sentit aliquid falsum de Deo, sicut blasphemus. Siquis autem
contendat perfectam blasphemiam presupponere, & claudere
infidelitatem, distinguendo de blasphemiam secundum perfec-
tam, vel imperfectam ratione blasphemiam, p[ro] eo quod
confessio fidei perfecta non est blasphemiam, & claudere, aduer-
tat primo q[uod] bonum ex causa integra, malum
autem ex particulari confurgit de effectu: ac per hoc quaerit
ad perfectam fidei confessionem exigitur fides, quia aliter
virtuosa non est, blasphemiam tamen est vitiosa abque infide-
litate. Aduerat secundum, quod blasphemiam perfectior est, cu[m]
ex intentione profertur in Deum, quam cum ex ignorantia:
quoniam tunc est blasphemiam ex utraque parte, scilicet ex parte
Dei, & ex parte blasphemiam. Quando autem non credit
quis contra Deum se dicere, blasphemiam est solum ex parte Dei
blasphemiam. Constat autem, quod blasphemiam non credentis
in Christum, est solum blasphemiam secum: blasphemiam
autem credentis in Christum, est & secundum se, & secundum
blasphemiam blasphemiam: ac per hoc blasphemiam perfectior est sine infide-
litate, quam cum infidelitate.

Et confirmatur auctoritate secundae secundae. Melius erat ex veritate no[n] cognoscere, quam post agnitam retroire, & multo magis iniuriari.

Super quaest. de similitudine uiciniis quatuor.

In articulo eiusdem quaest. dubium occurrit, quia ex omnibus quae in littera numerantur, non concludit in damnatis actus blasphemiam, ut patet dilucido per singula, & omnia simul. Auertio in primis a iustitia Dei in hoc, q[uod] amantur quae ab illa odio habentur, non constituit blasphemiam: quoniam quoniam commens fornicationem, & amans illam, quae scit odio haberi

supra dictum est, blasphemiam operatur confessioni fidei. Et ideo habet in se grauiter infidelitatis, & aggrauatur peccatum, si superueniat detestatio uoluntatis: & adhuc magis, si prorupat i uerba, sicut & laus fidei augetur per dilectionem, & confessionem. Vnde cum infidelitas sit maximum peccatum secundum suum genus, sicut supra dictum est, consequens est, quod etiam blasphemiam sit peccatum maximum, ad idem genus pertinens, & ipsum aggrauans.

Ad primum ergo dicendum, q[uod] homicidium, & blasphemiam, si coparentur sibi obiecta, in q[uod] peccat, manifestum est, q[uod] blasphemiam, quae est directe peccatum in Deum, praepo-
derat homicidio, q[uod] est peccatum in proximum. Si autem coparentur sibi effectus nocendi, sic homicidium praepo-
derat. Plus, n. homicidium nocet proximo, q[uam] blasphemiam Deo. Sed quia grauiter culpa magis at-
tenditur intentioni uoluntatis per se, q[uam] effectus operis, ut ex supra dictis patet: ideo cum blasphemiam intendat nocentem inferre honori diuino, simpliciter loquendo, grauiter peccat, quam homicida. Homicidium tamen primum locum tenet in penis inter peccata in proximum commissa.

Ad secundum dicendum, q[uod] super illud ad Eph. 4. Blasphemiam tollatur a uobis, dicitur gl[os]a. Peius est blasphemare, quam periurare. Qui, n. periurat non dicit, aut sentit aliquid falsum de Deo, sicut blasphemus: sed Deum adhibet testem falsitati, non tanquam est manus Deum esse falsum testem, sed tanquam sperans, quod Deus super hoc non testificetur per aliquod euidentis signum.

Ad tertium dicendum, quod excusatio peccati est quaedam circumstantia aggrauans omne peccatum, etiam ipsam blasphemiam: & pro tanto deesse maximum peccatum, quia quodlibet facit maius.

ARTICVLVS III.

Utrum damnati blasphemant.

Ad quartum sic procedit. Vnde q[uod] damnati non blasphemant. Deterrentur. n. nunc aliqui mali a blasphemando propter timorem futurarum penarum: sed danati has penas experiunt, unde magis eas abhorrent: ergo multo

magis a blasphemando coepescunt. ¶ 2 Praet. Blasphemiam, cum sit grauisimum peccatum, est maxime demeritorium: sed in futura uita non est stat^{us} merendi, neq[ue] demerendi, ergo null^{us} erit locus blasphemiae. ¶ 3 Praet. Eccl. ii. dicitur, q[uod] in quocunq[ue] loco lignu[m] ceciderit, ibi erit. Ex quo patet, q[uod] post hanc uitam homini non accrescit nec meritum, nec peccatum, q[uod] non habuit in hac uita: sed multi danabuntur, qui in hac uita non fuerunt blasphemii. ergo nec in futura uita blasphemabunt.

Sed contra est, quod dicitur Apoc. 16. Aestuaerunt hoies estu magno, & blasphemauerunt nomen Dni habentis potestatem super has plagas. Vbi dicit gl[os]a in inferno positi, quamuis sciant se pro meritis puniri, dolebunt tamen, q[uod] Deus tantam potentiam habeat, quod plagas eis inferat: hoc autem esset blasphemiam in praesenti, ergo & in futuro.

Respondendum. Dicendum, q[uod] sicut dictum est, ad rationem blasphemiae pertinet detestatio diuinae bonitatis. Illi autem qui sunt in inferno, retinebunt peruersam uoluntatem auersam a Dei iustitia in hoc, q[uod] diligunt ea, pro quibus puniuntur, & uellent eis uti, si possent, & odiunt poenas, quae pro hominibus peccatis infligunt. Dolent tamen esse de peccatis, q[uod] commiserunt, nisi ipsa odiant, sed quae eis puniunt. Sic ergo talis detestatio diuinae iustitiae est in eis interior cordis blasphemiam. Et credibile est, quod post resurrectionem non erit in eis etiam uocalis blasphemiam, sicut in sanctis uocalis laus Dei.

Ad primum ergo dicendum, q[uod] homines deterrentur in praesenti a blasphemiam propter timorem poenarum, quas se putant euadere: sed damnati in inferno non sperant se posse euadere. Et ideo tanquam desperati feruntur ad o[mn]ia, ad quod eis peruersa uoluntas suggerit.

Ad secundum dicendum, q[uod] demereri, & demereri pertinent ad statum uicini, unde bona in uiuatoribus sunt meritoria, mala uero demeritoria. In beatis autem bona non sunt meritoria, sed pertinencia ad eorum beatitudinis primium. Et similiter mala in danatis non sunt demeritoria, sed pertinent ad damnationis penam.

Ad tertium dicendum, q[uod] quilibet in peccato mortali decedens, fert secum uoluntatem detestandi diuinam iustitiam quantum ad aliquod, & sicut hoc poterit inesse blasphemiam.

Secunda Secundae S. Thomae.

Ad hoc dicitur, q[uod] amare malum culpae, & odio habere malum poenae, contingit dupliciter. Primo absolute, & sic non spectat ad blasphemiam, ut obiciendo manifestatur. Secundo in ordine ad Deum, ut prohibitorum mali culpa, & inflictorum mali poena. Et sic est blasphemiam, quoniam nihil aliud est amare mala culpa, ut prohibita a Deo, quam odio habere malum poenae ut inflictorum mali culpa. Et similiter odio habere malum poenae ut inflictorum mali culpa, & prohibitorum mali culpa, quam odio habere poenitorem. Et hoc modo intendit littera in damnatis esse odium diuinae iustitiae. Et ad hoc insinuandum non dicit absolute, quod amat mala, aut odiunt poenas: sed dicit, amat ea pro quibus puniuntur, & odiunt poenas, quae pro huiusmodi peccatis infliguntur: quasi diceret, Amant poenitorem, ac per hoc de testatur poenitorem, & prohibitorum, & odiunt inflictorum, ac per hoc inflictorum. Sua datur autem hoc super consummata damnatorum uoluntate in malo, ut scilicet amor culpa consummatus, qui hic interpretatur erat detestatio prohibitorum, ibi iam fiat consummatione detestatio eiusdem. Et similiter odium mali poena, quod hic in impenitente erat interpretatur detestatio poenitorem, ibi consummatione fiat detestatio eiusdem, iuxta inductam in littera auctoritatem ex Apoc. & gl[os]a. Et hoc modo responso ad tertium intelligenda uidei, quae adiuta ex responsione ad primum, clariore redditur expositionem sensum.

Att. praec. & sta. huius q[ue]

D. 421.

D. 410.

D. 389.

D. 425. & 477. & 1016.

B 4 Super

Super quib. decima-
quarta articulu pri-
mum.

QVAESTIO XIII.

RESPON. Dicendum, quod

De blasphemia in Spiritum sanctum, in
quatuor articulos diuisa.

IN q. 14. art. 1. duo
occurrunt notan-
da. Primum, quod di-
recte spectat ad pro-
positum, est, quod
peccatum in Spiritu
sanctum secundum
omnem acceptionem
blasphemia dicitur,
non quod proprie lo-
quendo, sit in specie
blasphemiae, nisi se-
cundum primam ac-
ceptionem, in qua
manifeste fallum de
Deo Iesu Christo,
dicitur ignominiose,
propter quod etiam
iniuria in filium ho-
minis distincta con-
tra iniuriam in Spiritu
sanctum etiam
blasphemia dicitur,
& est. Sed ea ratione
& peccatum in Spiritu
sanctum, quali-
tercunque sumptum,
blasphemia dicitur,
quia est opus contra-
rium spiritui sancto.
Sicut conuerio, om-
ne opus pium confes-
sio fidei est, ut in lita-
ra dicitur ad primu. Quot
namque modis dicitur
unum oppositum,
tor dicitur & re-
liquum.

2 di. 42. ar. 7.
& 2. Et ma.
q. 2. ar. 14. Et
quo. 2. q. 8.
ar. 1. & Ro. 2.

Quod dicitur in
quatuor articulos diuisa.

Quod dicitur in
quatuor articulos diuisa.

Lib. 2. di. 49.
paragra. A.

Quod dicitur in
quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandū
est in speciali de blasphe-
mia in Spiritu sancto.
quod sunt quatuor.
¶ Primo, Vtrum blasphemia, uel
peccatum in spiritum sanctum,
sit idem, quod peccatum ex certa
malitia.
¶ Secundo, De speciebus huius
peccati.
¶ Tertio, Vtrum sit irremissi-
bile.
¶ Quarto, Vtrum aliquis peccare
possit in spiritum sanctum a prin-
cipio, antequam alia peccata com-
mittat.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum peccatum in Spiritum sanctum
sit idē, quod peccatum ex certa malitia.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod peccatum
in spiritum sanctum non sit idem
quod peccatum ex certa malitia.
Peccatum. n. in spiritum sanctum
est peccatum blasphemie, ut patet
Matt. 12. sed non omne peccatum
ex certa malitia est peccatum blas-
phemiae: contingit. n. multa alia
peccatorum genera ex certa mali-
tia committi: ergo peccatum in spi-
ritum sanctum non est idem, quod
peccatum ex certa malitia.

¶ 2 Præt. Peccatum ex certa mali-
tia diuiditur contra peccatum ex
ignorantia, & cōtra peccatum ex in-
firmitate: sed peccatum in spiritum
sanctum diuiditur cōtra peccatum
in filium hominis, ut patet Matt.
12. ergo peccatum in spiritum sanctum
non est idē quod peccatum ex cer-
ta malitia, quia quorum opposita
sunt diuersa, ipsa quoque sunt
diuersa.

¶ 3 Præt. Peccatum in spūm sanctū
est quoddā gen^o peccati, cui deter-
minatē spēs assignantur: sed pec-
catum ex certa malitia nō est spe-
ciale genus peccati, sed est qua-
dā conditio, uel circumstantia ge-
neralis, quae pōt esse circa oīa pec-
catorum genera: ergo peccatum
in spiritum sanctum nō est idem,
quod peccatum ex certa malitia.

SED CONTRA est, quod Magi-
ster dicit 43. * dist. 2. li. sententia-
rum, quod ille peccat in spiritum
sanctum, cui malitia ppter se pla-
cet: hoc autem est peccare ex cer-
ta malitia: ergo idem uidetur esse
peccatum in spiritum sanctum.

de peccato, seu blasphemia in Spi-
ritum sanctū tripliciter aliqui lo-
quuntur. Antiqui. n. doctores. s. *
Atha. Hila. Ambr. Hier. & Chry-
dicunt esse peccatum in Spiritum
sanctum, quando ad litteram ali-
quid blasphemum dicitur contra
Spiritum sanctum, siue Spiritus san-
ctus accipiat secundum, quod
est nomen essentiale conueniens
toti Trinitati, cuius qualibet per-
sona & spiritus est, & sanctus est,
siue prout est nomen personale
unius in Trinitate personae. Et se-
cundum hoc distinguitur Matth.
12. blasphemia in spiritum sanctum
contra blasphemiam in filium ho-
minis. Christus. n. operabatur quā-
dam humanitus, comedendo, bi-
bendo, & alia hōi faciendo: &
quaedam diuinitus. s. demones eu-
ciendo, mortuos suscitando, &
alia hōi, quae quidē agebat & p-
uirtutem propriae diuinitatis, &
per operationem Spiritus sancti,
quod in humanitate erat replet?
Iudaei autē primo quidē dixerant
blasphemiam in filium hominis,
cum dicebāt eum uoracem, pota-
torem uini, & publicanorū ama-
torem, ut hētur Matt. 11. Postmo-
dum autē blasphemauerunt in Spi-
ritum sanctum, dū opera, quae ipse
operabatur uirtute pprae diuinita-
tis, & per operationem spiritus san-
cti, attribuebant principi dāmo-
niorum. Et propter hoc dicitur
in spiritum sanctum blasphemasse.
* Aug. autē in li. de Verbis Dñi blas-
phemiam, uel peccatum in spi-
ritum sanctum dicit esse finalē ipen-
tentiam, quā. s. aliq. perseverat in
peccato mortali usq. ad mortem.
Quod quē nō solum uerbo oris
fit, sed etiam uerbo cordis, & ope-
ris, nō uno, sed multis. Hoc autē uer-
bum sic acceptum dicit cōtra spi-
ritum sanctum, quae est cōtra remis-
sionem peccatorum, quae fit per spi-
ritum sanctum, quae est charitas & Pa-
tris, & Filii. Nec hoc Dñs dicit In-
deus, quasi ipsi peccarent in spi-
ritum sanctum. Nondū. n. erat fina-
liter ipenitēs: sed admonuit eos
ne totaliter loquētes, ad hoc pue-
nirent, quod in spiritum sanctum pecca-
rent. Et sic intelligendū est quod dicit
Marc. 3. ubi postquē dixerat se, Qui
autē blasphemauerit in spiritum san-
ctum &c. subiungit Euangelista.
Quā dicebāt, Spiritum immū dū
hēt. Alii uerō aliter accipiunt, di-
cētēs peccatum, uel blasphemiam in
spiritum sanctum esse: quā aliquis
peccat cōtra appropriatum bonū
spiritus sancti. Sic. n. Spiritus sanctus
appropriatur bonitas, sicut & Pa-
tri appropriatur potētia, & Filio

peccatum in spiritum sanctum, quod dicitur in
quatuor articulos diuisa.